

Архітектура

Наука і мистецтво проектування будівель

Підготував:
Козак Я.Я.

План:

1. Зародження архітектури
2. Архітектура рабовласницької доби
3. Архітектура античної Греції
4. Архітектура Стародавнього Риму
5. Архітектура Візантії
6. Архітектура феодального Сходу
7. Європейська середньовічна архітектура
8. Архітектура Нової доби
9. Соціалістична архітектура

Зародження архітектур

Зародження архітектури відносять до доби первіснообщинного ладу у добу пізнього палеоліту (близько 10 тисяч років до н. е.), коли виникли перші штучно споруджені житла і поселення. Були освоєні найпростіші прийоми організації простору на основі прямокутника і кола, почався розвиток конструктивних систем з опорами-стінами або стійками, конічним, двоскатним або плоским балковим покриттям. Застосовувалися природні матеріали (дерево, камінь), виготовлялась цегла-сирець. Все це було освоєно людиною раніше, ніж з'явилась писемність.

Кінець існування первісного суспільства позначився будівництвом фортець зі стінами або земляними валами та ровами. У мегалітичних спорудах (менгіри, дольмени, кромлехи) поєднання вертикальних та горизонтальних блоків каменю свідчить про подальше освоєння закономірностей архітектоніки (наприклад, кромлех в Стоунхенджі, Великобританія). Варто згадати також оселі на палях у Франції, глиноплотові будинки Трипільської культури в Україні.

Архітектура рабовласницької до

Із виникненням держави склалася і нова форма поселення — місто як центр управління та центр ремісничого виробництва і торгівлі. Збільшувалася кількість типів будівель, різниця між якими стало визначатися не тільки їх функцією, але і призначенням для пануючого класу або експлуатованих мас. Із виділенням класів у суспільстві визначальними для архітектури стають суспільні відносини, а не взаємини людини з природою. Будівництво грандіозних будівель, переважна масивність конструкцій ґрунтувалися на величезних витратах примітивної фізичної праці. Проте створення таких споруд свідчить про накопичення будівельного досвіду, про складені принципи композиції будівлі та ансамблю. В архітектурних творах Стародавнього Сходу виявляються певні закономірності композиції, розуміння симетрії, ритму. В архітектурних образах відбито ідею утвердження могутності та непохитності рабовласницького ладу.

Єгипет (піраміди в Гізі)

Велика Китайська стіна

Архітектура античної Греції

В умовах демократії Стародавньої Греції вперше створюється цілісне середовище міст-держав — полісів. Розвивається система регулярного планування міста, з прямокутною сіткою вулиць та головною площею — агорою — центром торгівлі і громадського життя. Був розроблений тип житлового будинку із приміщеннями, зверненими до внутрішнього просторового ядра — перистиль.

Культовим та архітектурно-композиційним центром давньогрецького міста був акрополь із храмом, присвяченим божеству, покровителю міста. Класично завершеним типом храму став периптер. Найяскравішим його прикладом вважається головний храм Афінського акрополя — Парфенон 5 століття до н.е.. Невпинний розвиток громадського життя давньогрецького поліса породив такі типи споруд, як театр, стадіон тощо. Так в Афінах з'явилися Театр Діоніса, а пізніше Одеон Ірода Аттичного, унікальний мармуровий стадіон Панатінаїкос.

Парфенон, Афіньський акрополь

Афіни, Одеон Ірода Аттичного

Архітектура Стародавнього Риму

У Стародавньому Римі, величезній середземноморській державі, архітектура успадкувала традиції грецької, провідного значення набули споруди, що відображали могутність римської республіки (пізніше — імперії), а також задовольняли потребам рабовласницької держави. Розширилося коло інженерних споруд, досягло великої досконалості будівництво мостів та акведуків. Для зведення масштабних будівель велику роль відіграло впровадження нових будівельних матеріалів, зокрема бетону. Архітектура Римської імперії від суворих і доцільних переходить до великовагових, пишних, іноді перебільшених форм, ускладнених поземних планів. Посилюються елементи декоративності, зовнішньої виразності споруд. Архітектурний ордер став невіддільним від уявлення про прекрасне в архітектурі.

Рим, Колізей

Інтер'єр римського Пантеону

Архітектура Візанті

Ідеологічне панування релігії дало поштовх широкому будівництву культових споруд. Новим завданням, яке вирішила архітектура Візантії, було формування внутрішнього простору християнських храмів, здатних вміщувати тисячі прочан, а також створення в них особливого середовища. Поряд з успадкованими від Рима типами базиліки та центрично-купольними будівлями формувалися купольні базиліки та хрестово-купольні храми. Сферичні купола поєднувалися з прямокутною в плані системою опор. Конструкція отримувала ясний вираз в архітектурній формі хрестово-купольних храмів. Архітектура Візантії справила широкий вплив на зодчество слов'янських держав на Балканах (Болгарії, Сербії), Закавказзя (Вірменії, Грузії) та Давньої Русі.

Собор Святої Софії, Константинополь

Католікон, Велика лавра, Афон

Архітектура феодального Сходу

У розвиток архітектури епохи феодалізму великий внесок внесли народи арабського Сходу. Великими центрами феодальної культури були міста Середньої Азії — Бухара, Міра, Термез, Хіва, Самарканд. Їх монументальні будівлі — криті ринки, караван-сараї, медресе, купольні мечеті та мавзолеї — зводилися із обпаленої цегли з широким використанням в облицьовуванні, так званої, керамічної різьб'яної мозаїки (ансамблі Шахи-Зінда і площі Регістан, мавзолей Гур-Емір — в Самарканді). Чітка симетрія композиції виділяла великі торгові та культові споруди серед мальовничих кварталів низьких глинобитних або сирцевих житлових будівель.

Тадж Махал, Індія

Ангкор-Ват, Камбоджа

Європейська середньовічна архітектура

У країнах Західної та Центральної Європи із відродженням міст наприкінці 10 століття починає розвиватися тип кам'яного житлового будинку у два-три поверхи із майстернями та лавками, що традиційно розміщувались на першому поверсі. Складається архітектура романського стилю. Романський стиль увібрав численні елементи ранньохристиянського мистецтва, меровінгського мистецтва, культури «каролінгського відродження», а також мистецтва античності, епохи переселення народів, Візантії та мусульманського Близького Сходу). На відміну від попередніх йому тенденцій середньовічного мистецтва, що носили локальний характер, романський стиль став першою художньою системою середньовіччя, що охопила більшість європейських країн (незважаючи на викликане феодалною роздробленістю величезне різноманіття місцевих шкіл). В культовій архітектурі з'являються монастирські комплекси із замкненими дворами, оточеним аркадами (клуатри), масивні важкі храми базилікального типу.

Пізанська вежа та собор

Кельнський собор

Софія Київська

Архітектура Нової доби

Розвиток капіталізму в 2-й пол. 19 — на початку 20 століття супроводився будівництвом багатоповерхових жилих, так званих «прибуткових будинків», різних промислових і транспортних споруд (заводів, елеваторів, вокзалів, ангарів, гаражів), нових за типом громадських споруд (театрів, музеїв, лікарень, лазень, шкіл), а також критих ринків, банків, бірж тощо. Інтенсивно, але хаотично забудовувалися міста з розкішними кварталами аристократії і жалюгідними робітничими околицями. Метал, скло і залізобетон, нові конструктивні системи для перекриття великих проїм та інші досягнення будівельної науки і техніки зумовили створення визначних споруд Франції (Ейфелева башта), Англії (Кришталевий палац), Німеччини (вокзал у Гамбурзі), США (так звані хмарочоси) та ін

Кришталевий палац, Англія

Вокзал у Гамбурзі, архт. Г. Маєр

Соціалістична архітектура

Соціалістичний лад змінив умови розвитку архітектури, поставив її на службу народ. масам. В СРСР і країнах народної демократії будівництво спирається на єдині народногосподарські плани, на державні та кооперативні організації. Інтенсивне зростання народного господарства в країнах соціалістичного табору викликало бурхливий розвиток будівництва промислових, енергетичних і транспортних споруд. У зв'язку з розвитком промисловості і зростанням міського населення широко розгорнулася реконструкція старих і будівництво нових міст (Комсомольськ на Амурі, Велике Запоріжжя, Нова Каховка, Ангарськ в СРСР, Нова Гута в Польщі, Острава-Поруба в Чехословаччині та ін.). Значно зріс благоустрій населених місць.

Площа Свободи. Харків

A cartoon illustration of a scroll on a stand. The scroll is yellow and unrolled, with the text 'Дякую за увагу!' written on it in dark blue. A purple quill pen is positioned at the bottom right of the scroll. The scroll is supported by a brown stand. The background is white with blue vertical bars on the left and right sides.

**Дякую
за
увагу!**